

Глядик Богдан Миколайович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота
Тернопільський національний педагогічний університет імені В.Гнатюка
м.Тернопіль, Україна
glyadykbohdan@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-7498-370X>

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Анотація. Мета дослідження: обґрунтування стратегічних напрямів формування соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери та конкретизації їх значення у процесі набуття професійних компетентностей. На основі логічного, змістового, порівняльного аналізу наукових джерел досліджено, що формування соціокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти передбачає комплексну та системну роботу, що реалізується через низку взаємопов'язаних напрямів, зокрема комунікативний, соціальний, психологічний, етичний та інтегративний. Кожен із цих напрямів спрямований на формування певних знань, умінь і особистісних якостей майбутнього фахівця, проте їх поєднання забезпечує цілісний розвиток здатності до ефективної професійної взаємодії у соціальній сфері. Конкретизовано, що реалізація комунікативного, соціального, психологічного, етичного та інтегративного напрямів у процесі професійної підготовки забезпечує комплексне формування соціокомунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери та визначено їх значення у процесі набуття професійних компетентностей фахівців соціальної сфери. Їх взаємодія сприяє формуванню фахівця, який володіє необхідними комунікативними навичками, високим рівнем соціальної відповідальності, психологічною готовністю до роботи з різними категоріями населення та здатністю ефективно діяти у складних умовах сучасного суспільства. Доведено, що стратегічні напрями формування соціокомунікативної компетентності не існують ізольовано, а взаємодіють між собою, сприяючи формуванню високого рівня комунікативної культури та підвищенню готовності до ефективної діяльності у соціальній сфері, створюють комплексну систему набуття професійних компетентностей.

Ключові слова: компетентність, соціокомунікативна компетентність, комунікативна компетентність, спілкування, майбутні фахівці соціальної сфери, здобувачі освіти.

Вступ. Важливість дослідження вказаної проблематики зумовлюється також запитами сучасного ринку праці та вимогами міжнародних освітніх стандартів, у яких соціальні та комунікативні компетентності визначаються як ключові показники професійної готовності. У європейському освітньому просторі соціокомунікативна компетентність розглядається не як додатковий компонент підготовки, а як центральний показник здатності до професійної взаємодії. Україна, інтегруючись у європейський освітній простір, має адаптувати власні програми до сучасних вимог, що зумовлює потребу у створенні науково обґрунтованих моделей формування цієї компетентності. Водночас практика доводить, що рівень соціокомунікативної компетентності здобувачів освіти соціальних спеціальностей є нерівномірним, що свідчить про необхідність виявлення основних чинників, які впливають на процес її становлення, а також визначення педагогічних умов, що забезпечують її розвиток максимально ефективно.

Важливо підкреслити, що соціокомунікативна компетентність майбутніх фахівців виконує не лише професійну, але й особистісну функцію: вона сприяє формуванню внутрішньої психологічної стійкості, попереджує професійне вигорання, розвиває здатність до саморефлексії та саморегуляції. У діяльності фахівців соціальної сфери, які нерідко працюють із кризовими, травматичними або конфліктними ситуаціями, комунікативні й соціальні навички дають змогу зберігати баланс між емпатією та професійною дистанцією, забезпечувати соціальну підтримку та не втрачаючи об'єктивності. У цьому сенсі розвиток соціокомунікативної компетентності стає не лише умовою професійного успіху, але й запорукою соціально-психологічного благополуччя самого фахівця, тому й формування її має здійснюватися системно,

послідовно та з урахуванням вікових, індивідуально-психологічних і професійних особливостей студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі багато науковців активно досліджували проблему формування соціокомунікативної компетентності (Н.Бабаченко [2], Б.Глядик та співавтори [3], Д.Годлевська [5], С.Калуш [6], Л.Лимар [7], О.Плужник [8], Е.Садовська та А.Ярошенко [9], Н.Самборська [10], А.Стьопкіна та І.Трубник [12], І.Шпичко [13], Т.Шевчук та співавтори [15; 16]). Аналіз останніх публікацій показує, що питання напрямів формування цієї компетентності саме у майбутніх фахівців соціальної сфери, а також ефективні підходи до її формування, залишаються недостатньо вивченими.

У контексті дослідження наукової проблеми, важливими є сучасні дослідження [14], які зосереджені на аналізі структури соціокомунікативної компетентності майбутніх фахівців медиків. І.Шпичко [13] аналізує зміст та структуру соціальної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування. С.Соболева [11] розглядає формування соціальної компетентності майбутніх фахівців з економіки у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін [11]. Л.Лимар [7] виокремлює основні компоненти соціальної компетентності сімейних лікарів в Україні. Н.Бабаченко [2] розкриває зміст і структуру соціокомунікативної компетентності публічного службовця. А у фундаментальному дослідженні Н.Глебова [4] соціальна компетентність висвітлюється у соціологічному аспекті вивчення чинників успішної колективної професійної діяльності.

У процесі аналізу соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери вагомою є думка А.Стьопкіної та І.Трубник [12], які наголошують

на необхідності проблемного навчання, яке розглядається як творчий процес постановки та розв'язання проблемних і конфліктних ситуацій, у формуванні соціокомунікативної компетентності та забезпеченні практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.

Соціальний аспект професійної комунікації досліджували і зарубіжні дослідники (J.Habermas [16], O.Hargie [17], E.Reith–Hall [18], D.D'Amour [19], I.Oandasan [19], E.Wenger [20]), зазначаючи, що формування соціально комунікативної складової професійного спілкування відбувається на перетині поведінкових, гуманістичних, ситуативних і міжпрофесійних підходів, що в свою чергу формує здатність до ефективної взаємодії в мультидисциплінарних командах. Інтеграція цих підходів у підготовку фахівців соціальної сфери в українських університетах може підвищити якість освіти, зміцнити етичну культуру професійного спілкування та забезпечити готовність майбутніх фахівців до роботи у складному соціальному середовищі.

Мета статті полягає в обґрунтуванні стратегічних напрямів формування соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери та конкретизації їх значення у процесі набуття професійних компетентностей.

Методи дослідження: логічний, змістовий, порівняльний аналіз наукових джерел, аналіз основних напрямів формування соціокомунікативної компетентності, встановлення структурних зв'язків, систематизація та узагальнення, системне теоретичне узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Необхідність формування соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери зумовлена специфікою їхньої професійної діяльності, яка спрямована на захист прав людини, підтримку та соціальну допомогу вразливим категоріям населення. У процесі виконання своїх професійних обов'язків соціальні працівники, соціальні педагоги та інші спеціалісти соціальної сфери постійно взаємодіють із різними групами населення, зокрема дітьми, сім'ями у складних життєвих обставинах, внутрішньо переміщеними особами, людьми з інвалідністю, ветеранами війни та іншими категоріями, які потребують соціальної підтримки. Така діяльність передбачає не лише надання соціальних послуг, а й налагодження ефективної комунікації, побудову довірливих взаємин, уміння вислуховувати, розуміти потреби клієнтів і знаходити оптимальні шляхи вирішення їхніх проблем.

У сучасних умовах «соціокомунікативна компетентність стає фундаментом для ефективної взаємодії з клієнтами, співробітниками та іншими учасниками соціальної сфери. Вона охоплює широкий спектр навичок, включаючи вміння слухати, емпатію, уміння висловлювати свої думки й ідеї зрозуміло та переконливо, уміння розв'язувати конфлікти й працювати в команді» [3, с.36], саме тому на сьогодні, для фахівців соціальної сфери (соціальних працівників, педагогів, психологів, фахівців соціальних служб) вона стає базовою професійною якістю.

З огляду на це, формування соціокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти передбачає комплексну та системну роботу, що реалізується через низку взаємопов'язаних напрямів, зокрема комунікативний, соціальний, психологічний, етичний та інтегративний. Кожен із цих напрямів спрямований на формування певних знань, умінь і особистісних якостей

майбутнього фахівця, проте їх поєднання забезпечує цілісний розвиток здатності до ефективної професійної взаємодії у соціальній сфері.

Комунікативний напрям передбачає формування у здобувачів освіти здатності до ефективного професійного спілкування, що є основоположною складовою діяльності фахівця соціальної сфери, що і підтверджує Н.Самборська: «категорія компетентності має міждисциплінарний характер і складає підґрунтя комунікативної компетентності як базової характеристики кваліфікації фахівця у системі людина–людина» [10]. Саме у межах цього напрямку студенти опановують теоретичні основи комунікації, вивчають особливості вербального та невербального спілкування, засвоюють техніки активного слухання, аргументованого висловлювання власної позиції та ведення конструктивного діалогу. Важливим аспектом є розвиток уміння встановлювати довірливий контакт із клієнтами, будувати партнерські взаємини та підтримувати ефективну комунікацію у різних професійних ситуаціях, а реалізація цього напрямку здійснюється через використання інтерактивних методів навчання, зокрема дискусій, тренінгів, ролевих ігор, моделювання професійних ситуацій, що сприяє набуттю практичного досвіду комунікативної взаємодії [5; 10].

У свою чергу **соціальний напрям** орієнтований на формування здатності майбутніх фахівців до ефективної взаємодії з різними соціальними групами та інституціями, так як соціальна робота передбачає співпрацю з представниками різних категорій населення, зокрема сім'ями у складних життєвих обставинах, дітьми, внутрішньо переміщеними особами, людьми з інвалідністю, ветеранами війни та іншими вразливими групами, що і забезпечує реалізацію соціальної складової соціокомунікативної компетентності. На цьому наголошують науковці Т.Шевчук та С.Хлестова, подаючи визначення категорії «під соціокомунікативною компетентністю можна вважати сукупність знань, умінь і навичок, а також особистісних якостей, морально–етичних норм, людських цінностей, які забезпечують інтеграцію особистості в соціум, налагодженню ефективних комунікацій у професійній сфері, сприяють успішній самореалізації фахівця» [15, с.424]. Тому важливим завданням професійної підготовки є формування розуміння соціальних процесів, здатності враховувати соціокультурні особливості клієнтів, а також розвиток навичок м'якої взаємодії та командної роботи. У ході реалізації цього напрямку здобувачі освіти повинні навчатися організовувати соціальну підтримку, координувати діяльність різних соціальних інституцій та ефективно співпрацювати з громадськими організаціями і державними структурами.

Наступний **психологічний напрям** спрямований на розвиток особистісних якостей та психологічних умінь, необхідних для професійної взаємодії у соціальній сфері. Особливістю діяльності соціальних працівників та соціальних педагогів є постійна робота з людьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, переживають емоційні труднощі або потребують підтримки, з огляду на це майбутні фахівці повинні володіти навичками емпатії, емоційної підтримки, психологічної чутливості, а також здатністю розуміти внутрішній стан клієнта. Важливою складовою цього напрямку є формування умінь попередження та врегулювання конфліктних ситуацій, розвитку стресостійкості та здатності до саморегуляції у професійній діяльності, адже «соціокомунікативна

діяльність спрямована не лише на ефективний обмін інформацією, але й забезпечення гармонійної та результативної взаємодії публічного службовця з суспільством, колегами та представниками інших інституцій з урахуванням соціальних і культурних особливостей, що сприяє підвищенню довіри» [2, с.117].

На формування професійних цінностей, моральних принципів та етичних норм, які регулюють діяльність фахівців соціальної сфери, націлений *етичний напрям*, адже професійна взаємодія з клієнтами потребує дотримання принципів гуманізму, поваги до гідності людини, конфіденційності, толерантності та недискримінації. У межах цього напрямку майбутні фахівці соціальної сфери повинні засвоїти етичні стандарти соціальної роботи, навчитися приймати відповідальні рішення у складних моральних ситуаціях та сформуванню усвідомлене ставлення до професійної відповідальності, а етична складова підготовки сприятиме формуванню професійної культури спілкування та забезпечує гуманістичний характер соціальної допомоги [12; 13].

Наступним стратегічним напрямом виступає *інтегративний*, який передбачає поєднання знань, умінь та особистісних якостей, сформованих у межах попередніх напрямів, у цілісну систему фахової підготовки. З огляду на це, його реалізація відбувається через практичну підготовку студентів, проходження практик, участь у соціальних проєктах, волонтерській діяльності, виконання практико-орієнтованих завдань і досліджень. Саме у процесі інтеграції теоретичних знань та практичного досвіду відбувається становлення професійної ідентичності майбутнього фахівця та формування здатності застосовувати соціокомунікативні вміння у реальних умовах професійної діяльності. На інтегративності навчального матеріалу наголошує дослідниця Соболева С. і наголошує, що слід «розробляти та впроваджувати в навчальний процес нові активні методи проведення навчальних занять, організації самостійної роботи студентів, залучення їх до науково-дослідницької діяльності з метою підготовки майбутніх фахівців до ефективної діяльності в умовах швидких змін соціально-політичних, соціально-економічних, соціально-культурних реалій сьогодення задля особистої соціальної успішності, розвитку й удосконалення всього українського суспільства» [11, с.204].

Важливість стратегічних напрямів формування соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери зумовлена тим, що кожен із них сприяє розвитку певних компонентів професійної готовності майбутнього фахівця. Комунікативний напрям забезпечує формування умінь ефективного професійного спілкування, здатності до ведення діалогу, аргументованого висловлювання власної позиції та налагодження взаєморозуміння з різними учасниками соціальної взаємодії. Соціальний напрям спрямований на розвиток здатності до взаємодії з різними соціальними групами та інституціями, що є необхідним для організації комплексної соціальної підтримки та координації діяльності різних суб'єктів соціальної роботи. Не менш важливим є психологічний напрям, який сприяє формуванню емпатії, емоційної чутливості, здатності розуміти внутрішній стан іншої людини та надавати психологічну підтримку. У професійній діяльності фахівців соціальної сфери такі якості мають особливе значення, оскільки дозволя-

ють встановлювати довірливі стосунки з клієнтами, ефективно реагувати на складні життєві ситуації та сприяти соціальній адаптації людей. Водночас етичний напрям забезпечує формування професійних цінностей, моральних принципів та відповідального ставлення до виконання професійних обов'язків. Дотримання етичних норм, повага до гідності людини, конфіденційність та толерантність є важливими умовами ефективної соціальної допомоги та формування довіри між фахівцем і клієнтом.

Особливу роль відіграє інтегративний напрям, оскільки забезпечує поєднання теоретичних знань, практичних умінь і особистісних якостей у цілісну систему професійної компетентності. Завдяки інтеграції різних аспектів підготовки відбувається формування здатності застосовувати соціокомунікативні знання та навички у реальних умовах професійної діяльності, що сприяє підвищенню ефективності соціальної роботи.

Для більш чіткого розуміння ролі стратегічних напрямів формування соціокомунікативної компетентності у професійній підготовці фахівців соціальної сфери доцільно узагальнити їх у вигляді Таблиці 1, що відображає зміст кожного напрямку, основні складові та їх значення для набуття професійних компетентностей.

Таким чином, стратегічні напрями формування соціокомунікативної компетентності не існують ізольовано, а взаємодіють між собою, сприяють формуванню високого рівня комунікативної культури та підвищенню готовності до ефективної діяльності у соціальній сфері, створюють комплексну систему набуття професійних компетентностей.

Висновки. Загалом, реалізація комунікативного, соціального, психологічного, етичного та інтегративного напрямів у процесі професійної підготовки забезпечує комплексне формування соціокомунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери. Їх взаємодія сприяє формуванню фахівця, який володіє необхідними комунікативними навичками, високим рівнем соціальної відповідальності, психологічною готовністю до роботи з різними категоріями населення та здатністю ефективно діяти у складних умовах сучасного суспільства. Напрями формування соціокомунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери (соціальних працівників, педагогів, психологів, фахівців соціальних служб) є взаємопов'язаними складовими єдиного освітнього процесу та мають важливе значення для їхньої фахової підготовки. Комплексна реалізація їх сприяє формуванню професійно компетентного, етично відповідального та соціально активного фахівця, здатного до ефективної комунікації, професійної взаємодії та результативного вирішення соціальних проблем у сучасному суспільстві. Подальші наукові пошуки у сфері формування соціокомунікативної компетентності мають бути спрямовані на розроблення інноваційних освітніх моделей, удосконалення змісту та методів професійної підготовки, а також на дослідження впливу сучасних соціальних і технологічних змін на комунікативну діяльність фахівців соціальної сфери. Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців та забезпечить їхню готовність до ефективної професійної діяльності в умовах ведення військових дій.

Таблиця 1

Стратегічні напрями формування соціокомунікативної компетентності фахівців соціальної сфери як складові освітнього процесу

Стратегічний напрям	Основний зміст	Форми та методи реалізації	Значення у процесі набуття професійних компетентностей
Комунікативний	Формування здатності до ефективного професійного спілкування, ведення діалогу, аргументоване висловлення думки, використання вербальних і невербальних засобів комунікації.	1. Навчальні дискусії. 2. Тренінги комунікативних умінь. 3. Практичні заняття та рольові ігри. 4. Моделювання професійних ситуацій. 5. Кейс-методи. 6. Використання технологій симуляційних середовищ.	Розвиток уміння встановлювати контакт із клієнтами, ефективно передавати інформацію, вести переговори та будувати конструктивну взаємодію.
Соціальний	Формування здатності до взаємодії з різними соціальними групами та інституціями, розуміння соціальних процесів і потреб різних категорій населення.	1. Соціальні проекти. 2. Командна робота та групова робота. 3. Волонтерська діяльність. 4. Міжвідомча взаємодія під час практик. 5. Кейс-стаді та аналіз реальних ситуацій.	Сприяє розвитку соціальної відповідальності, навичок співпраці, координації діяльності різних суб'єктів соціальної роботи.
Психологічний	Розвиток емпатії, емоційної чутливості, здатності до психологічної підтримки клієнтів, умінь врегулювання конфліктів.	1. Психологічні практикуми та тренінги. 2. Вправи з розвитку емпатії. 3. Аналіз професійних ситуацій. 4. Тренінги з кризової психології та роботи з травмою. 5. Рефлексивна робота в групах з супервізії.	Формує здатність розуміти емоційний стан клієнтів, будувати довірливі стосунки та надавати ефективну соціальну підтримку.
Етичний	Засвоєння професійних цінностей, моральних принципів, норм професійної етики та відповідальності, усвідомлення особистої відповідальності фахівця.	1. Аналіз етичних дилем та правових основ соціальної роботи. 2. Дискусії та дебати з етичних кейсів. 3. Обговорення професійних ситуацій, 4. Вивчення етичних кодексів та розробка власного етичного кодексу.	Забезпечує формування професійної культури, дотримання принципів гуманізму, конфіденційності та поваги до гідності людини.
Інтегративний	Поєднання теоретичних знань, практичних умінь і особистісних якостей у цілісну систему професійної компетентності.	1. Навчальні та професійно спрямовані практики. 2. Міждисциплінарна взаємодія. 3. Участь у соціальних проектах. 4. Практико-орієнтоване навчання. 5. Самоаналіз та портфоліо компетентностей.	Забезпечує використання набутих знань на практиці та формує готовність до фахової діяльності.

Джерело: систематизовано автором на основі [1; 3; 5; 8; 9; 10]

Конфлікт інтересів. Автор підтверджує відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. При написанні роботи інструменти штучного інтелекту не використовувались, з поглядами на проблему ознайомлювалися.

Список використаної літератури

1. Антіпова Н.П. Сутність поняття «компетентнісний підхід» в науково-педагогічній літературі. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2014. Вип.199 (1). С.28–32.
2. Бабаченко Н. Зміст і структура соціокомунікативної компетентності публічного службовця. Аспекти публічного управління. 2025. Вип.13 (1). С.114-121. <https://doi.org/10.15421/152513>
3. Глядик Б., Петришин Л., Кульчицький В., Кульчицький Т. Сутність соціокомунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери. Актуальні питання розвитку науки та інновацій. Освітня аналітика України. 2024. Вип.1 (27). С.34–45. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-1-34-45>
4. Глебова Н.І. Соціальна компетентність: соціологічні аспекти дослідження чинників успішної колективної професійної діяльності. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2017. Вип.1/2 (33/34). С.101–106.
5. Годлевська Д.М. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах педагогічного університету: автореф. дис. ... кан. пед. наук: 13.00.05. Нац. пед. ун. ім. М.Драгоманова. Київ, 2007. 23 с.
6. Калуш С.К. Соціально-професійна компетентність як цілісний результат професійної освіти. Проблеми якості освіти. Київ: Дослідн. центр проблем якості підготовки фахівців, 2008. 206 с.

7. Лимар Л.В. Основні компоненти соціальної компетентності сімейних лікарів в Україні. Медична освіта. 2019. Вип.2. С.90–95. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.2.10101>
8. Плужник О. Формування соціо-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційної освіти. *Society. Document. Communication* 2022. Вип.7 (1). С.266–284. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-266-284>
9. Садовська Е., Ярошенко А. Формування професійної компетентності соціального працівника в умовах вищого навчального закладу: монографія. Хожув-Київ-Варшава, 2018. 158 с.
10. Самборська Н.М. Комунікативна компетентність у структурі професійної компетентності майбутнього фахівця. *Педагогічні науки*. 2016. Вип.1 (83). С.126–130.
11. Соболева С. Формування соціальної компетентності майбутніх фахівців з економіки у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. Вип.2. С.197–206. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2018.02/197-206>.
12. Стопкіна А.С., Трубник І.В. Формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2021. Вип.1 (100). С.247–256. <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-100-1-247-256>.
13. Шпичко І. Зміст та структура соціальної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування. Збірник наукових праць Хмельницького ін-ту соціальних технологій Університету «Україна». 2013. Вип.2. С.268–271.
14. Шевчук Т.І., Мартинець Л.А., Зарішняк І.М., Хлестова С.С., Васенко Т.Б., Спрут О.В. Структура соціокомунікативної компетентності майбутніх лікарів. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2021. Вип.25 (1). С.113–117. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25\(1\)-21](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25(1)-21)
15. Шевчук Т.І., Хлестова С.С. Науково-теоретичні основи формування соціокомунікативної компетентності майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін. In *Challenges and achievements of medical science and education: Collective monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2020. P.412–430. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-024-7-20>
16. Habermas J. *The theory of communicative action. Vol.1 Reason and the realization of society*. Boston: Beacon Press, 1984. 561 p.
17. Hargie O. *Skilled interpersonal communication: research, theory and practice*. London: Routledge, 2021. 678 p. <https://doi.org/10.4324/9781003182269>
18. Reith-Hall E. The teaching and learning of communication skills in social work education. *Systematic Review*. 2022. Vol.11. Article 266. <https://doi.org/10.1186/s13643-022-02125-w>
19. D'Amour D., Oandasan I. Interprofessionalism as the field of interprofessional practice and interprofessional education: An emerging concept. *Journal of Interprofessional Care*. 2005. Vol.19 (1). P.8–20. <https://doi.org/10.1080/13561820500081604>
20. Wenger E. *Communities of practice: learning, meaning, and identity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 318 p. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803932>

References

1. Antipova, N.P. (2014). *Sutnist poniattia «kompetentnisnyi pidkhid» v naukovu-pedahohichnii literaturi* [The essence of the concept of the “competency-based approach” in scientific and pedagogical literature]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya: Pedahohika, psykhologhiia, filosofii*, 199 (1), 28–32. [in Ukrainian].
2. Babachenko, N. (2025). *Zmist i struktura sotsiokomunikatyvnoi kompetentnosti publichnoho sluzhbovtsia* [Content and structure of socio-communicative competence of a public servant]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 13 (1), 114–121. <https://doi.org/10.15421/152513> [in Ukrainian].
3. Hliadyk, B., Petryshyn, L., Kulchytskyi, V., & Kulchytskyi, T. (2024). *Sutnist sotsiokomunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery* [The essence of socio-communicative competence of future specialists in the social sphere]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, 1 (27), 34–45. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-1-34-45> [in Ukrainian].
4. Hlebova, N.I. (2017). *Sotsialna kompetentnist: sotsiolohichni aspekty doslidzhennia chynnykiv uspishnoi kolektyvnoi profesiinoi dialnosti* [Social competence: Sociological aspects of studying the factors of successful collective professional activity]. *Visnyk NTUU KPI. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, 1/2 (33/34), 101–106. [in Ukrainian].
5. Hodlevska, D.M. (2007). *Formuvannia profesiinoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh pedahohichnoho universytetu* [Formation of professional communicative competence of future social workers in the conditions of a pedagogical university] (Extended abstract of PhD dissertation). National Pedagogical Dragomanov University. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/1407> [in Ukrainian].
6. Kalush, S.K. (2008). *Sotsialno-profesiina kompetentnist yak tsilnyi rezultat profesiinoi osvity* [Socio-professional competence as an integral result of professional education]. Research Center for the Problems of Quality of Specialist Training. [in Ukrainian].
7. Lyamar, L.V. (2019). *Osnovni komponenty sotsialnoi kompetentnosti simeinykh likariv v Ukraini* [Main components of social competence of family doctors in Ukraine]. *Medychna osvita*, 2, 90–95. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.2.10101> [in Ukrainian].
8. Pluzhnyk, O. (2022). *Formuvannia sotsiokomunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshehoi osvity v umovakh dystantsiinoi osvity* [Formation of socio-communicative competence of higher education students in the conditions of distance education]. *Society. Document. Communication*, 7 (1), 266–284. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-266-284> [in Ukrainian].
9. Sadovska, E. & Yaroshenko, A. (2018). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti sotsialnoho pratsivnyka v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu* [Formation of professional competence of a social worker in higher education institutions]. Chorzów–Kyiv–Warsaw. [in Ukrainian].
10. Samborska, N.M. (2016). *Komunikatyvna kompetentnist u strukturi profesiinoi kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia* [Communicative competence in the structure of professional competence of a future specialist]. *Pedahohichni nauky*, 1 (83), 126–130 [in Ukrainian].
11. Sobolieva, S. (2018). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z ekonomiky u protsesi vykladannia sotsialno-humanitarnykh dystsyplin* [Formation of social competence of future specialists in economics in the process of teaching social and humanitarian disciplines]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, 2, 197–206. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2018.02/197-206> [in Ukrainian].
12. Stopkina, A.S., & Trubnyk, I.V. (2021). *Formuvannia sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery* [Formation of socio-communicative competence of future specialists in the social sphere]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, 1 (100), 247–256. <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-100-1-247-256> [in Ukrainian].
13. Shpychko, I. (2013). *Zmist ta struktura sotsialnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sfery obsluhovuvannia* [Content and structure of social competence of future specialists in the service sector]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii Universytetu Ukraina*, 2, 268–271. [in Ukrainian].
14. Shevchuk, T.I., Martynets, L.A., Zarishniak, I.M., Khlietsova, S.S., Vasenko, T.B. & Sprut, O.V. (2021). *Struktura sotsiokomunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh likariv* [Structure of socio-communicative competence of future

- doctors]. *Visnyk Vinnytskoho natsionalnoho medychnoho universytetu*, 25 (1), 113–117. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25\(1\)-21](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2021-25(1)-21) [in Ukrainian].
15. Shevchuk, T.I., & Khlietova, S.S. (2020). Naukovo-teoretychni osnovy formuvannia sotsiokomunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh likariv u protsesi vyvchennia pryrodnychkh dystsyplin [Scientific and theoretical foundations of the formation of socio-communicative competence of future doctors in the process of studying natural sciences]. In *Challenges and achievements of medical science and education (pp.412–430)*. Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-024-7-20> [in Ukrainian].
16. Habermas, J. (1984). *The theory of communicative action. Vol.1 Reason and the realization of society*. Beacon Press.
17. Hargie, O. (2021). *Skilled interpersonal communication: research, theory and practice*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003182269>
18. Reith-Hall E. (2022). The teaching and learning of communication skills in social work education. *Systematic Review*, 11, 266. <https://doi.org/10.1186/s13643-022-02125-w>
19. D'Amour, D., & Oandasan, I. (2005). Interprofessionalism as the field of interprofessional practice and interprofessional education: *An emerging concept*. *Journal of Interprofessional Care*, 19 (1), 8–20. <https://doi.org/10.1080/13561820500081604>
20. Wenger E. (1988). *Communities of practice: learning, meaning, and identity*. University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803932>

Рукопис надійшов: 14.03.2026

Перше рішення: 13.04.2026

Доопрацьовано (раундів: 1): 18.04.2026

Прийнято до друку: 21.04.2026

Опубліковано онлайн: 30.04.2026

Hliadyk Bohdan

PhD Student in the specialty 231 Social Work

V.Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

STRATEGIC DIRECTIONS FOR DEVELOPING THE SOCIO-COMMUNICATIVE COMPETENCE OF SOCIAL WORKERS

Abstract. This article presents a structural analysis of the strategic directions for developing the sociocommunicative competence of social work professionals. The study aims to substantiate the strategic directions for developing the sociocommunicative competence of social work professionals and clarify its significance in the acquisition of professional competencies. Based on a logical, content-based, and comparative analysis of scientific sources, it has been found that the development of sociocommunicative competence in future social sector professionals in higher education institutions requires comprehensive and systematic work, implemented through a series of interrelated areas, including communicative, social, psychological, ethical, and integrative. The implementation of communicative, social, psychological, ethical, and integrative approaches in the professional training process ensures the comprehensive development of the sociocommunicative competence of future social workers, and their significance in the process of acquiring professional competencies is identified. Their interaction contributes to the development of a specialist who possesses the necessary communication skills, a strong sense of social responsibility, psychological readiness to work with diverse segments of the population, and the ability to act effectively in the complex conditions of modern society. Each area is aimed at developing specific knowledge, skills, and personal qualities in future professionals; however, their combination ensures the holistic development of the ability for effective professional interaction in the social sphere. The strategic areas of developing sociocommunicative competence do not exist in isolation but interact with one another, contributing to the formation of a high level of communicative culture and increasing readiness for effective activity in the social sphere, thereby creating a comprehensive system for acquiring professional competencies.

Keywords: competence, sociocommunicative competence, communicative competence, communication, future social workers, students.